

Sara Lidman: Tal om Sovjetunionens invasion av Ungern

Talare

Sara Lidman
Författare

Datum

11 november 1956

Plats

Jakobs kyrka, Stockholm

Omständigheter

Sara Lidmans anförande i Jakobs kyrka i Stockholm den 11 november 1956 vid ett möte anordnat av de fyra demokratiska partiernas kvinnoförbund, ideella kvinnoorganisationer och yrkessammanslutningar med anledning av att Sovjetunionen gått in i Ungern.

... och gång på gång dessa årslånga dygn tänker man: men detta kan väl ändå inte få pågå, någon måste väl utplåna denna orättfärdighet, måste inte själva naturen ingripa mot denna ondskan. Stundom är det så förnedrat att vara människa att man hellre vädjar till moln och gräs än till människor om nåd för mänskligheten. Oh att vi läste i en gammal historiebok om detta barbari, att vi när som helst kunde se upp från texten och säga: människor var så grymma förr, nu skulle sånt aldrig kunna hända ...

Men vi läser tidningar från nuet och darrar av sorg och skam. Det är vi, här och nu, som är samtida till ungrarna – och vad svårare är – vi är samtida till deras förtryckare. Som en del av mänskligheten har vi del i ansvaret för båda dessa parter. Sovjet har skändat Ungern, det har kränkt socialismens idé värre än någonsin genom att kalla sig dess försvarare när de begår sina illdåd. Det finns inga ursäkter för Sovjet i förhållande till Ungern.

Det är en himmelsskriande orätt som begåtts mot Ungerns folk – vi kan aldrig upphöra att begära deras resning och frihet – och dock kan vi inte tillskynda ett krig.

Vi måste sörja för att det inte blir ett storkrig igen, vi måste sörja i moderligt uppror mot våldet. Vi måste sörja.

Det dräps människor i krig, inte politiker utan vanliga människor som inte blivit tillfrågade om de vill dö. Och massor av fäder och unga pojkar förvandlas till dråpare i krig - man frågar dem inte i förväg om de vill bli dråpare, utan de görs till dråpare, och om de blir kvar till liv och lem efter sin dråpargärning har de

ändå mist nästan lika mycket som de dräpta.

Vi lever inte rätt i fredstid. Vi älskar inte jorden som dess skönhet förtjänar, vi är vårdslösa om våra medmänniskor, vi begår och åser dagligen oförrätter mot vår omgivning. Barnen görs förtrogna med allehanda krigsleksaker, som om det gällde att så tidigt som möjligt lära dem hantera knivar och tanks. Bryr sig mödrarna inte om att sådana redskap används när söner blir dråpare och dräpta?

Vi vansköter samtalets konst och förhandlingsvägen anses inte som den enda möjliga när det gäller att lösa tvister.

Och i dagar som dessa kan man tänka sig att om en enda nation inom sig levde rätttrådigt och övade fred så skulle det utgå en mild men stark strålning från det landet som öppet och fördolt påverkade andra folk. Det skulle gå in i blodet på människor att krig är orimligt.

Vi räknas för ett fredsälskande folk men denna obetvingliga strålkraft utövar vi inte. Vi begår ständigt gemenheter i det lilla, som gör oss delaktiga i den stora skammen.

Nej, vi ärar inte freden som den förtjänar – och dock förstår vi att den är omistlig.

Därför vädjar vi till FN att denna församling måtte orka rädda freden och inom fredens ram återställa friheten åt de kuvade folken. Och när vi vädjar till Förenta Nationerna måste vi göra det med en brinnande tilltro. Ingenting är farligare nu än sådana fraser som ”vad tjänar det till vad FN säger, stormakterna gör ju ändå som dom vill”. Det gäller för oss att med helhjärtad solidaritet stödja FN, stärka förhandlingsvägen med vår tillit.

FN är världens samvete nu, ett samvete i nöd. Det gäller för oss en och en att vaka med detta samvete och dela dess kval.

Taggar

1950-tal, 1956, Kvinna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/sara-lidman-tal-om-sovjetunionens-invasion-av-ungern>